

הכנס השנתי של היזמה למחקר יישומי בחינוך 2.1.2019 | כ"ה טבת תשע"ט

טיפוח מיומנויות חברתיות-דגשיות (SEL) במערכת החינוך

מושב שני – תוכניות התערבות מוכוונות תלמידים

מר אביב קינן – "עיר פועלת", הטמעה עירונית של SEL (לצפייה בהרצאה ובמצגת)

תובנות מתפקידו כמנהל מחלקת חינוך בבת ים

בפתיחת הדברים מר קינן מתייחס לתוכנית א.י.ל, שהציגה ד"ר דפנה קופלמן. לדבריו, התוכנית הצליחה מאוד בבת ים מפני שהייתה קשובה לשטח וחיברה יחד את כל הגורמים בעיר. בהמשך מתאר קינן את המערך ההוליסטי שנבנה בבת ים בשיתוף השירות הפסיכולוגי העירוני. הוא מציין את המעמד המרכזי שיש ליועצות ואת ההבנה בקרב המורים והמחנכים על חשיבותו של השיח הפסיכרפדוגוגי.

להלן מרכיבים עיקריים של המערך ההוליסטי בעיר:

- "חינוך אישי" – יש התייחסות פרטנית-כוללנית לכל ילד. כל ילד זוכה לסל סיוע גמיש המותאם לצרכיו. לפעמים אלה הם צרכים בסיסיים ביותר, כמו אוכל או משקפי ראייה. יש לכך ערך רב, כי זה גורם לבית הספר להיות קשוב לתלמידים ולאתר את שחסר להם. לצד זאת בית הספר אחראי לאתר גם את חוזקות הילדים – עליו למצוא להם חוגים, לממן אותם ואף לדאוג להסעות. תוכנית דומה פועלת כיום גם בירושלים (אביב משמש כיום ראש מחלקת חינוך בירושלים).
- תוכנית "שחרית" – מוטמעת בכלל המערכת. הכיתה מתפצלת לשניים, עם שני "חינוכאים" (מחנכים-מנחים). הילדים מנהלים שיח על רגשות, חולשות, חוזקות וציפיות. מאחורי הקלעים השיח מובנה – המחנכים מקבלים ייעוץ, ויש ערכות למחנכים שמתוכן הם בוחרים את מה שמתאים לצורכי הכיתה. התוכנית נמשכת עד כיתה י"ב ומאפשרת לבית הספר היכרות אמיתית עם תלמידים והבנה עמוקה של מצוקותיהם ותשוקותיהם. ההישגים בעיר בת ים היו דרמטיים (אף על פי שלא ניתן לשייך אותם רק לתוכנית). הייתה קפיצה במדדים רבים כמו גאווה, תחושת שייכות והישגים, והייתה ירידה בשיעורי הנשירה.
- לילדים עם בעיות התנהגות פיתחו תוכנית בשם "עוגן". זהו שכפול של מודל אוסטרלי בשם [headspace](#).

תובנות מתפקידו כמנהל רשת ברנקו וייס

הרשת מאפשרת הזדמנות שנייה לילדים שנשרו ממסגרות אחרות. היא מונה שמונה בתי ספר שהוקמו בו זמנית. המנהלים הוכשרו בהכשרה קבוצתית בליווי של פסיכולוגים. ההכשרה הקבוצתית הזו הייתה משמעותית מאוד ולמעשה עיצבה את המודל של ברנקו וייס. השיח הרגשי המונהג בכל בתי הספר עוסק במודעות לעצמי ולאחרים. מחנכי הכיתות והיועצת מנחים אותו שלוש שעות בשבוע. ההישגים בברנקו וייס הם יוצאי דופן – אין נשירה של תלמידים מבית הספר.